

Ponavljanje gradiva

1. Crteži od 1 do 5 prikazuju različite konfiguracije naboja.

1. Proton	2. Elektron	3. 17 protona 19 elektrona	4. 1000 protona 1000elektrona	5. Staklena kugla nedostaje 3 elektrona
--------------	----------------	----------------------------------	-------------------------------------	--

- Napišite iznos naboja za svaki od crteža koristeći se simbolom za elementarni naboj e ($Q_1=3e$)
- Poredajte naboje po veličini od najvećeg pozitivnog prema najmanjem negativnom
- Poredajte naboje po iznosu

Rješenje:

a) $Q_1 = +1e, Q_2 = -1e, Q_3 = -2e, Q_4 = 0, Q_5 = +3e$

b) Q_5, Q_1, Q_4, Q_2, Q_3

c) $Q_5, Q_3 = Q_2, Q_1, Q_4$

2. Dva naboja od $4\mu\text{C}$ i $2\mu\text{C}$ razmaknuta su za 3cm . Odredite silu između naboja ako su naboji a) u zraku b) u ulju relativne permitivnosti 2.

Rješenje:

$$Q_1 = 4\mu\text{C} = 4 \cdot 10^{-6}\text{C}, Q_2 = 2\mu\text{C} = 2 \cdot 10^{-6}\text{C}$$

$$r = 3\text{cm} = 0.03\text{m} \quad \epsilon_r = 2$$

$$F = k \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2} = 9 \cdot 10^9 \cdot \frac{4 \cdot 10^{-6} \cdot 2 \cdot 10^{-6}}{0.03^2} = 80\text{N}$$

$$F = \frac{k Q_1 \cdot Q_2}{\epsilon_r r^2} = \frac{9 \cdot 10^9}{2} \cdot \frac{4 \cdot 10^{-6} \cdot 2 \cdot 10^{-6}}{0.03^2} = 40\text{N}$$

3. Metalna kugla ima naboj $6.4 \cdot 10^{-18}\text{C}$. To znači da kugla ima

- 10 elektrona viška
- 10 elektrona manjka
- 20 elektrona viška
- 20 elektrona manjka

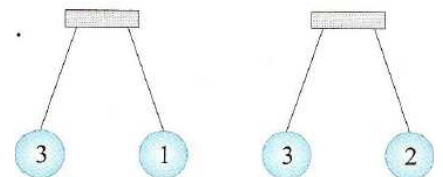
Rješenje:

$$Q = 6.4 \cdot 10^{-18}\text{C}$$

$$Q = N \cdot e \quad N = \frac{Q}{e} = \frac{6.4 \cdot 10^{-18}\text{C}}{1.6 \cdot 10^{-19}\text{C}} = 40 \quad \text{To znači da tijelo ima 20 elektrona manjka.}$$

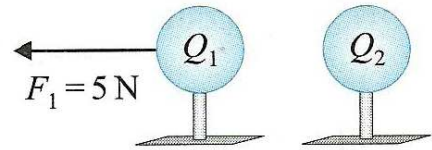
4. Što možete na osnovi crteža zaključiti o naboju kuglica?

- Samo kuglice 1 i 2 imaju suprotan naboj
- Samo kuglice 1 i 2 imaju jednak naboj
- Sve kuglice 1, 2 i 3 imaju jednak naboj
- Sve tri kuglice su neutralne

Rješenje: Pošto je iz slike vidljivo da se sve kuglice međusobno odbijaju, možemo zaključiti da sve tri kuglice imaju jednaku količinu naboja.

5. Crtež prikazuje učvršćene male kuglice Q_1 i Q_2 koje međusobno djeluju silama F_1 i F_2 . Sila na kuglicu naboja Q_1 iznosi $F_1 = 5\text{N}$. Koliki je iznos i smjer sile F_2 na kuglicu naboja Q_2 ?
- a) Sila iznosi 5 N i usmjerena je prema gore
 b) Sila iznosi 5 N i usmjerena je prema desno
 c) Sila iznosi 5 N i usmjerena je prema lijevo

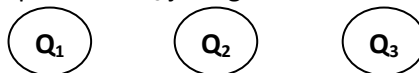
Rješenje:

Kako su obje kuglice nabijene istom količinom naboja, ako na kuglicu naboja Q_1 djeluje sila od 5 N u lijevo, to znači da će na kuglicu Q_2 djelovati sila istog iznosa od 5 N, ali u suprotnom smjeru, tj. u desno. Točan odgovor je b.

6. Proton p i elektron e udaljeni su 1 m te pušteni. Oni se približavaju. Što se događa s veličinom sile kojom se međusobno privlače? Objasni.

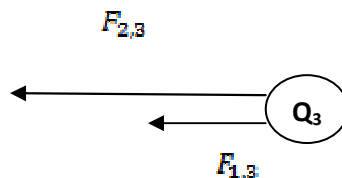
Rješenje: Proton i elektron su međusobno udaljeni 1 m. Približavajući se jedan drugome, udaljenost između njih se smanjuje, a privlačna sila između njih raste. Ovo možemo zaključiti iz obrnute proporcionalnosti Coulombove sile i udaljenosti između dva naboja.

7. Crtež prikazuje tri naboja jednakih iznosa, ali različitih predznaka poredanih horizontalno. Naboji Q_1 i Q_2 su pozitivni. Q_3 je negativan.

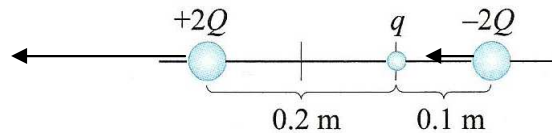
Razmak između naboja je jednak. Nacrtaj vektore sile kojima naboji Q_1 i Q_2 djeluju na naboj $-Q_3$.

Rješenje:

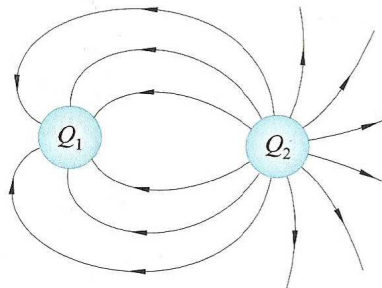
Udaljenost između naboja Q_2 i Q_3 je manja pa je vektor sile većeg iznosa, dok je udaljenost između naboja Q_1 i Q_3 veća, tada je vektor sile manjeg iznosa. Ovo možemo zaključiti iz obrnute proporcionalnosti Coulombove sile i udaljenosti između dva naboja.

8. Crtež prikazuje dva naboja $+2Q$ i $-2Q$ smještena na pravcu. Probni naboj $+q$ nalazi se na 0.2m od prvog i 0.1m od drugog naboja. Sila kojom naboj $+2Q$ djeluje na probni naboj $+q$ iznosi F . Kolika je rezultantna sila kojom dva točkasta naboja $+2Q$ i $-2Q$ djeluju na probni naboj $+q$.
- a) F b) $2F$ c) $4F$ d) $5F$

Rješenje: Sila kojom naboj $+2Q$ djeluje na naboj q iznosi F . Ta su dva naboja udaljena za 0.2m . Kako je udaljenost između dva naboja $-2Q$ i naboja q 0.1m , tj. dva puta manja od udaljenosti prethodna dva naboja, to znači da je sila 4 puta veća. Ovo možemo zaključiti iz obrnute proporcionalnosti Coulombove sile i udaljenosti između dva naboja. Tako da vrijedi da je rezultantna sila kojom dva naboja $+2Q$ i $-2Q$ djeluju na naboj q jednaka $5F$, jer je $F+4F=5F$.

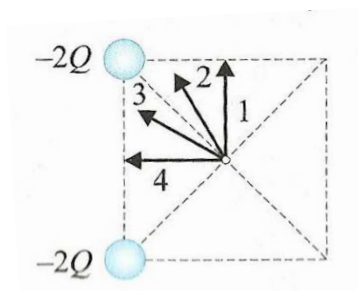
9. Crtež prikazuje silnice elektrostatskog polja između dviju metalnih naboja 1 i 2. Koja od predloženih tvrdnji najbolje opisuje sustav naboja?

- a) Q_1 je pozitivan, a Q_2 negativan. Iznos naboja $Q_2 < Q_1$
 b) Q_1 je negativan, a Q_2 pozitivan. Iznos naboja $Q_2 = Q_1$
 c) Q_1 je pozitivan, a Q_2 negativan. Iznos naboja $Q_2 = Q_1$
 d) Q_1 je pozitivan, a Q_2 negativan. Iznos naboja $Q_2 > Q_1$

Rješenje: Smjer električnog polja je od $+$ prema minusu, što znači da električno polje izvire iz pozitivnog naboja, a ponire u negativni naboj, te će crtež prikazivati odnos naboja pod odgovorom b.

10. Na dva vrha kvadrata učvršćene su dvije kuglice od $-2Q$ i $2Q$. Koja strelica na crtežu najbolje prikazuje smjer električnog polja u točki T koja je u središtu kvadrata? Kolikom se silom međudjeluju ta dva naboja ako je površina kvadrata 400cm^2 ? $Q=3\text{nC}$.

Rješenje: Prema vektorskom zbroju naboja $2Q$ i $-2Q$ rezultantna će sila imati smjer strijelice 4.

Površina kvadarata iznosi $400\text{cm}^2 = 0.04\text{m}^2$

Kako kvadrat ima sve četiri stranice jednake duljine a , tada vrijedi da je površina kvadrata

$P = a^2$ iz čega slijedi da je $a = \sqrt{P} = \sqrt{0.04} = 0.2\text{m}$, koja je ujedno i udaljenost između dva naboja.

Naboj Q iznosi $Q = 3\text{nC} = 3 \cdot 10^{-9}\text{C}$

Coulombov zakon:

$$F = k \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2} = 9 \cdot 10^9 \cdot \frac{-2 \cdot 3 \cdot 10^{-9} \cdot 2 \cdot 3 \cdot 10^{-9}}{0.2^2} = -8.1 \cdot 10^{-6}\text{N} = -8.1\mu\text{N}$$